

УДК 342.951:351.74(477)(100)(045)
DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2025-3-15-8>

Цикало Віталій Вікторович,
аспірант науково-дослідної лабораторії
з проблем запобігання кримінальним правопорушенням
(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4470-5145>

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСУ В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

У статті розглядаються правові засади застосування примусу в діяльності Національної поліції України, а саме аналіз зарубіжного досвіду. Визначено, що аналіз зарубіжного досвіду Німеччини, Великобританії, Франції та Грузії свідчить, що правові основи застосування примусу поліцією ґрунтуються на чітких нормативних правилах, принципі пропорційності та підзвітності. У Німеччині акцент спрямований на федеративне регулювання і жорсткий контроль за дотриманням прав людини. У Великобританії визначальним є принцип «мінімальної необхідної сили» та система незалежного громадського контролю. Франція виділяється детальною регламентацією процедур і значною увагою до превентивних заходів. Грузія демонструє успіх впровадження глибоких реформ поліції, які сприяли зростанню довіри населення. Для України адаптація найкращих практик цих моделей може стати важливим фундаментом для вдосконалення правових засад діяльності Національної поліції. Це включає посилення законодавчої чіткості, впровадження дієвих механізмів контролю, закріплення принципу пропорційності як ключового та підвищення рівня професійної підготовки кадрів. Застосування міжнародних стандартів разом із врахуванням зарубіжного досвіду сприятиме зміцненню балансу між забезпеченням публічного порядку та захистом прав людини, що є важливим елементом демократичного розвитку правоохоронної системи країни.

Ключові слова: зарубіжний досвід, примус, адміністративний примус, Національна поліція України, правоохоронні органи.

Постановка проблеми. Основним завданням реформування правоохоронних органів у нашій країні, яка обрала курс на європейську та євроатлантичну інтеграцію, є вдосконалення їхньої роботи. Це передбачає забезпечення ефективного захисту прав та законних інтересів громадян, а також посилення уваги до запобігання і профілактики правопорушень. Для досягнення цієї мети необхідно впровадити міжнародні стандарти і практичний досвід роботи поліції інших країн у національне законодавство та забезпечити їх результативну реалізацію в діяльності правоохоронних структур. Такий підхід сприятиме розвитку правової держави та значно покращить міжнародний імідж України [1, с. 45].

Як зазначає О. І. Бочек, у міжнародних правових документах стандарти діяльності поліцейських визначаються як рекомендовані моделі поведінки та взаємин поліції з громадянами. Ці стандарти, що зазвичай включені до декларацій, рекомендацій і керівних принципів, мають здебільшого консультативний характер і не є юридично обов'язковими для держав. Проте вони нерідко впливають на роботу поліції як на міжнародному, так і на національному рівні, сприяючи реалізації договірних зобов'язань або формулюючи шляхи адаптації концептуальних принципів у національне законодавство, що регулює виконання поліцією своїх функцій [2, с. 23].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Правові засади застосування примусу в діяльності Національної поліції України та аналіз зарубіжного досвіду були

предметом наукових досліджень А. Т. Комзюк, Я. Є. Меженного, М. І. Пелеха, О. А. Присяжнюка та інших провідних науковців. Однак низка аспектів досліджуваної проблеми потребує додаткового опрацювання.

Мета статті – визначення правових засад застосування примусу в діяльності Національної поліції України та аналіз зарубіжного досвіду.

Виклад основного матеріалу. Діяльність Національної поліції України та правові аспекти застосування заходів примусу встановлено Законом України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII. У частині першій статті 1 цього Закону зазначено, що Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, покликаним служити суспільству, забезпечуючи охорону прав і свобод громадян, протидію злочинності, а також підтримання громадського порядку та безпеки. Для виконання покладених на неї завдань поліція має визначені законом владні повноваження, використовуючи поліцейські заходи. Згідно з частиною першою статті 29, поліцейські заходи характеризуються як дії превентивного або примусового характеру, які передбачають обмеження прав та свобод людини [3; 4, с. 133].

Стаття 42 Закону України «Про Національну поліцію» регламентує три види примусових заходів, які можуть застосовуватися поліцейськими, такі як: фізичний вплив, використання спеціальних засобів та застосування вогнепальної зброї. Фізичний вплив передбачає використання фізичної сили або спеціальних прийомів

боротьби для припинення протиправних дій. Відповідно до частини 1 і частини 2 статті 44 поліцейський має право застосовувати фізичну силу для забезпечення безпеки громадян, припинення правопорушення або затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо інші методи виявились неефективними. При цьому він зобов'язаний невідкладно повідомити керівництво, а в разі нанесення тілесних ушкоджень – також прокурора [3].

Спеціальні прийоми боротьби є тактичними методами, які використовуються для затримання правопорушників, самозахисту, нейтралізації загроз і забезпечення громадського порядку. Вони включають захвати, важелі, больові прийоми та повалення на землю, які можуть комбінуватися зі спеціальними засобами, визначеними у частині 4 статті 42 та статті 45 Закону України «Про Національну поліцію». Цей Закон регламентує загальні правила використання таких засобів. До спеціальних засобів примусу належать пристрої, прилади та предмети, які призначені для захисту людей, тимчасового утримання чи обмеження волі особи за умови дотримання пропорційності та правомірності їх застосування. Поліцейські мають право використовувати ці засоби тільки після проходження спеціальної підготовки. Серед таких засобів – гумові й пластикові кийки (ПГ-73, ПГ-73М, Тонфа), кайданки (БРМ-92, БРС), стяжки та фіксатори. Для тимчасового обмеження дій правопорушників можуть застосовуватись газові балончики (зокрема, Терен-4М із морфолідом пеларгонової кислоти та цезієм). До категорії спеціальних засобів стримування входять пристрої для зупинки транспортних засобів (шипи для проколу шин, бар'єри, радіоелектронні пристрої), маркувальні й фарбувальні засоби, а також водомети. Відповідно до змін, прийнятих Законом № 3232-IX від 13 липня 2023 року, частину 4 статті 42 було доповнено пунктом 14, який дозволяє застосовувати спеціальні пристрої для боротьби з безпілотниками. Це пристрої для перехоплення сигналів, пошкодження або знищення БПЛА та їх окремих компонентів [4, с. 134].

У багатьох зарубіжних країнах на сьогодні напрацьовано чималий досвід щодо організації умов та порядку застосування поліцейських заходів примусу, включно з використанням фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї у процесі виконання службових обов'язків [5, с. 115].

Варто проаналізувати документи, що були прийняті правозахисними організаціями стосовно принципів діяльності поліції. Так, у грудні 1998 року в Лондоні (Велика Британія) Міжнародна Амністія разом із поліцейськими та експертами з різних країн розробила та затвердила Десять правозахисних стандартів для правильного поведіння правоохоронних органів. Ці стандарти ґрунтуються на відповідних положеннях ООН і охоплюють правоохоронні органи, кримінальні процедури та права людини. Стандарти 3–5, які стосуються застосування сили поліцією, передбачають:

- застосування сили допускається лише в крайніх випадках і має бути мінімальним;
- варто уникати застосування сили проти будь-якого виду зібрань; у разі розгону таких зібрань з використанням насильства сила повинна бути мінімальною;
- силу смертоносної загрози слід використовувати лише в абсолютної необхідності випадках для захисту життя власного або інших осіб [1, с. 46; 6, с. 27–28; 7, с. 22].

Цей досвід є важливим джерелом для вдосконалення діяльності правоохоронних органів в Україні. Отже, особливу увагу заслуговує практика Великобританії, яка має незалежну комісію з розгляду скарг на дії по-

ліції (Independent Police Complaints Commission). Ця комісія відіграє ключову роль у забезпеченні контролю за дотриманням законодавства в процесі здійснення поліцейського примусу. Діяльність комісії зосереджена на моніторингу порядку проведення заходів адміністративного примусу, аналізі їх доцільності в конкретних випадках та оцінці відповідності застосованих заходів нормам закону. Крім того, вона має право розглядати скарги громадян щодо порушення їхніх прав під час здійснення таких дій, а також присуджувати компенсації постраждалим. Таким чином, особи, які впевнені, що їхні права були порушені, отримують доступ до незалежного органу для захисту своїх інтересів і відновлення справедливості [8, с. 176].

Як зазначає М. І. Пелех, незалежна комісія з розгляду скарг на діяльність поліції уповноважена займатися розглядом звернень громадян щодо застосування до них заходів адміністративного примусу, установлювати факти порушення їхніх прав та вирішувати питання про компенсацію постраждалим особам. Крім того, до завдань цієї комісії входить надання рекомендацій і роз'яснень щодо виконання тих чи інших дій під час застосування поліцейськими заходів адміністративного примусу, спрямованих на зменшення обмежень прав і свобод громадян. Такі рекомендації та роз'яснення з питань порядку застосування окремих заходів обов'язкові для врахування органами поліції у процесі протидії правопорушенням та забезпечення громадського порядку [9, с. 185; 10].

Досвід Великої Британії у створенні спеціалізованого органу, покликаного оцінювати ефективність використання заходів адміністративного примусу поліцією та розглядати скарги на дії правоохоронців, має значну цінність для України. По-перше, запровадження такої структури могло б суттєво підвищити якість використання поліцейських повноважень через об'єктивну оцінку їх застосування й розробку обов'язкових рекомендацій. По-друге, це допомогло б створити ефективний механізм оскарження дій правоохоронних органів, що є особливо важливим для тих громадян, які стали жертвами необґрунтованого застосування примусових заходів [11, с. 38].

М. І. Пелех зазначає, що застосування адміністративного примусу поліцейськими у Франції є важливою темою, яка заслуговує детального розгляду. У цій країні забезпечення громадського порядку та протидія правопорушенням покладені на Французьку Національну жандармерію – напівмілітаризовану структуру з чітко визначеними завданнями. Однією з ключових особливостей її роботи є суворе регламентація застосування заходів адміністративного примусу, що визначена чинним законодавством Франції. Залежно від поведінки порушників встановлено конкретну систему дій. Рівні застосування сили жандармами подібні до описаних раніше принципів і спрямовані на досягнення необхідних результатів: припинення правопорушення та забезпечення особистої безпеки працівника правоохоронного органу. Усі ці принципи чітко прописані в законодавчих актах та детально роз'яснені в пам'ятці професійного втручання, що містить відповідні норми та методичні рекомендації. Таким чином, система застосування сили у Франції є врегульованою на законодавчому рівні і залежить насамперед від характеру дій правопорушника [9, с. 185].

Французька Національна жандармерія є військовим підрозділом, що виконує правоохоронні функції та займається охороною громадського порядку. Рівні застосування примусових заходів жандармами спрямовані на припинення правопорушень і забезпечення їхньої особистої без-

пеки. Ці принципи прописані в законодавстві та детально роз'яснені у пам'ятці професійного втручання. Примус жандармів охоплює комплекс дій – від простої присутності на місці до використання зброї після попередження – залежно від ситуації. Правоохоронці адаптують свої дії відповідно до рівня загрози або нападу з боку порушників під час виконання службових обов'язків [5, с. 115].

М. В. Пожидаєв зазначає, що відповідно до Закону Грузії «Про поліцію» питання застосування поліцейських заходів примусу детально врегульовано у спеціальному розділі, який містить розгорнутий опис ключових положень. У цьому законі чітко визначено випадки та порядок застосування фізичної сили чи інших засобів примусу поліцейськими. Статті 31–35 закону встановлюють, що правоохоронці можуть використовувати заходи примусу виключно у разі необхідності, дотримуючись принципу пропорційності, і лише до тієї міри, яка дозволяє досягнути законної мети. Конкретний тип і ступінь примусових заходів залежать від ситуації, характеру правопорушення та особливостей особи, яка його вчинила. Значна увага приділяється тому, щоб поліція максимально мінімізувала можливу шкоду під час використання таких засобів. У рамках закону спеціальні засоби для примусових заходів поділяються на пасивні та активні. Пасивні засоби призначені для забезпечення захисту життя та здоров'я як самих поліцейських, так і осіб, яких вони охороняють. До цієї категорії належать бронежилети, протигазы, шоломи тощо. Активні засоби, своєю чергою, використовуються з метою тимчасового позбавлення правопорушника можливості чинити опір поліцейським [8, с. 177; 12, с. 223].

Досліджуючи досвід Німеччини, О. С. Проневіч зазначає, що німецька генеральна поліцейська клаузула розглядає застосування заходів безпосереднього примусу як найбільш крайню форму легального державного втручання невідкладного характеру. Це стосується ситуацій, коли необхідно виконати управлінський акт, який включає накази або заборони. Використання таких заходів поліцією регулюється спеціальними нормативно-правовими нормами. Слід звернути увагу на основні принципи, на яких базується поліцейське законодавство:

- поліція може застосовувати безпосередній примус лише в тих випадках, коли ситуація не передбачає інших можливих заходів впливу;

- якщо попередні заходи примусу були безрезультатними або їх застосування визнано недоцільним;

- під час використання заходів безпосереднього примусу поліція повинна обирати ті методи, які є максимально ефективними та завдають найменшої шкоди як окремим особам, так і суспільству загалом;

- обсяг шкоди, яка виникла внаслідок застосування поліцейських заходів, має бути виправданим результатами, які планується досягти. Таким чином, на практиці поліція дотримується принципу пропорційності між потенційною шкодою та очікуваними перевагами [11, с. 19–20].

Отже, досвід Німеччини в контексті застосування заходів фізичної сили поліцією є важливим аспектом, що заслуговує на увагу, оскільки він підкреслює регуляторні механізми та принципи, на яких базується поліцейська діяльність. Зокрема, вказується на так звану генеральну поліцейську клаузулу, яка ототожнює застосування заходів безпосереднього примусу з крайньою формою легального державного примусу, що потребує термінових дій у випадках, коли здійснюється управлінський акт, який може включати наказ або заборону [8, с. 177].

Висновки. Отже, аналіз зарубіжного досвіду Німеччини, Великої Британії, Франції та Грузії свідчить, що правові засади застосування примусу поліцією базуються на чіткій нормативній регламентації, пропорційності та підзвітності. У Німеччині акцент зроблено на федеративному регулюванні та суворому контролі за дотриманням прав людини. У Великій Британії ключову роль відіграє принцип «мінімальної необхідної сили» та незалежний громадський контроль. Франція відзначається детальною процедурною регламентацією й особливою увагою до превентивних заходів. Досвід Грузії демонструє ефективність глибоких реформ поліції, спрямованих на підвищення довіри громадян.

Для України вивчення й адаптація найкращих елементів цих моделей можуть стати основою для вдосконалення правових засад діяльності Національної поліції, зокрема через: посилення законодавчої визначеності, запровадження ефективних механізмів контролю, впровадження принципу пропорційності як базового, а також підвищення професійної підготовки особового складу. Застосування міжнародних стандартів і зарубіжного досвіду дозволить зміцнити баланс між забезпеченням публічного порядку та захистом прав людини, що є ключовим чинником демократичного розвитку правоохоронної системи України.

Список використаних джерел

1. Гуревічов О. М. Міжнародні стандарти застосування заходів примусу органами поліції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : ПРАВО*. 2024. Вип. 84: ч. 4. С. 44–48.
2. Бочек О. І. Зарубіжний досвід застосування поліцейських заходів примусу. *Наука і правоохоронна діяльність*. 2016. № 4. С. 22–28.
3. Про Національну поліцію : Закон України від 02 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n343>.
4. Новіков Є. В., Безуса Ю. О. Порівняльно-правовий аналіз заходів примусу за Законом України «Про Національну поліцію» та законом ФРН «Про завдання і повноваження Баварської державної поліції» від 14 вересня 1990 року. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів* : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 16 трав. 2025 р.). Вінниця : ХНУВС, 2025. С. 133–135.
5. Комзюк М. Зарубіжний досвід застосування поліцейських заходів примусу та можливості його використання в діяльності Національної поліції України. *Юридичний вісник*. 2022. № 4. С. 115–120.
6. Бочек О. І. Міжнародні стандарти застосування сили та вогнепальної зброї поліцією з підтримання правопорядку. *Наука і правоохоронна діяльність*. 2017. № 2. С. 25–29.
7. Гіда Є. О. Деонтологічні засади діяльності поліції та їх закріплення у міжнародно-правових документах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Вип. 25. С. 20–23.
8. Пожидаєв М. Ю. Зарубіжний досвід застосування заходів фізичної сили поліцейськими під час виконання службових обов'язків. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2024. Вип. 11 (184). С. 175–180.

9. Пелех М. І. Адміністративно-правові засади здійснення адміністративного примусу органами Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2021. 229 с.
10. Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ Великої Британії. URL: <http://www.homeoffice.gov.uk/police>.
11. Проневич О. С. Організаційно-правові засади діяльності поліції (міліції) Німеччини, Польщі та України: порівняльно-правовий аналіз : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2011. 31 с.
12. Соловей О. М., Пожидаєв М. Ю., Анісімов Д. О., Вознюк К. Г., Логвиненко М. Л. Особливості фізичного стану курсантів, які займаються єдиноборствами при підготовці до професійної діяльності. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації* : збірник наукових праць. Житомир, 2020. Вип. 10 (29). С. 47–54.

References

1. Hurevichov, O. M. (2024). Mizhnarodni standarty zastosuvannya zakhodiv prymusu orhanamy politsii [International standards for the registration of entrances are adopted by the police]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya : PRAVO*. Vyp. 84: chast. 4. S. 44–48 [in Ukrainian].
2. Bochek, O. I. (2016). Zarubizhnyi dosvid zastosuvannya politseiskikh zakhodiv prymusu [Foreign evidence of the stagnation of police entrances to primus]. *Nauka i pravookhoronna diyalnist*. № 4. S. 22–28 [in Ukrainian].
3. Pro Natsionalnu politsiiu [About the National Police]: Zakon Ukrainy vid 02 lyp. 2015 r. № 580-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n343> [in Ukrainian].
4. Novikov, Ye. V., Bezusa, Yu. O. (2025). Porivnialno-pravovyi analiz zakhodiv prymusu za Zakonom Ukrainy «Pro Natsionalnu politsiiu» ta zakonom FRN «Pro zavdannia i povnovazhennia Bavarskoi derzhavnoi politsii» vid 14 veresnia 1990 roku [A legal analysis of the progress in the Law of Ukraine “On the National Police” and the FRN Law “On the appointment and re-importance of the Bavarian State Police” dated June 14, 1990]. *Aktualni problemy suchasnoi nauky v doslidzhenniakh molodykh uchenykh, kursantiv ta studentiv* : tezy dop. Vseukr. nauk.-prakt. konf. (m. Vinnytsia, 16 trav. 2025 r.). Vinnytsia : KhNUVS. S. 133–135 [in Ukrainian].
5. Komziuk, M. (2022). Zarubizhnyi dosvid zastosuvannya politseiskikh zakhodiv prymusu ta mozhlyvosti yoho vykorystannya v diialnosti Natsionalnoi politsii Ukrainy [Foreign evidence of the stagnation of police entry and the feasibility of their contribution to the activities of the National Police of Ukraine]. *Iurydychnyi visnyk*. № 4. S. 115–120 [in Ukrainian].
6. Bochek, O. I. (2017). Mizhnarodni standarty zastosuvannya syly ta vohnepalnoi zbroi politsiieu z pidtrymannya pravoporiadku [International standards for the use of force and fire protection by the police to maintain law and order]. *Nauka i pravookhoronna diialnist*. № 2. S. 25–29 [in Ukrainian].
7. Hida, Ye. O. (2014). Deontologichni zasady diialnosti politsii ta yikh zakriplennia u mizhnarodno-pravovykh dokumentakh [Deontological principles of police activity and their enshrinement in international legal documents]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Vyp. 25. S. 20–23 [in Ukrainian].
8. Pozhydaiev, M. Iu. (2024). Zarubizhnyi dosvid zastosuvannya zakhodiv fizychnoi syly politseiskymy pid chas vykonannya sluzhbovykh oboviazkiv [Foreign evidence of the cessation of physical force visits by police officers in the face of the cessation of service obligations]. *Naukovyi chasopys Ukrainiskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova*. Vyp. 11 (184). S. 175–180 [in Ukrainian].
9. Pelekh, M. I. (2021). Administratyvno-pravovi zasady zdiisnennia administratyvnoho prymusu orhanamy Natsionalnoi politsii Ukrainy [Administrative and legal ambushes of the current administrative authorities of the National Police of Ukraine]: dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kyiv, 2021 [in Ukrainian].
10. Ofitsiinyi sait Ministerstva vnutrishnikh sprav Velykoi Brytanii [Official website of the Ministry of Home Affairs of Great Britain]. Retrieved from: <http://www.homeoffice.gov.uk/police> [in Ukrainian].
11. Pronevych, O. S. (2011). Orhanizatsiyno-pravovi zasady diialnosti politsiyyi (militsiyyi) Nimechchyny, Polshchi ta Ukrainy: porivnialno-pravovyj analiz [Organizational and legal ambushes of the activities of the police (militia) of Germany, Poland and Ukraine: legal analysis]: avtoref. dys. ... d-ra yur. dys. yuryd. nauk: 12.00.07. Kharkiv [in Ukrainian].
12. Solovei, O. M., Pozhydaiev, M. Iu., Anisimov, D. O., Vozniuk, K. H., Lohvynenko, M. L. (2020). Osoblyvosti fizychnoho stanu kursantiv, yaki zaimaiutsia yedynoborstvamy pry pidhotovtsi do profesiinoi diialnosti [Features of the physical condition of cadets who engage in martial arts in preparation for professional activity]. *Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii* : zb. nauk. prats. Zhytomyr. Vyp. 10 (29). S. 47–54 [in Ukrainian].

Tsykalo Vitalii,

Postgraduate Student at the Research Laboratory
on Problems of Criminal Offense Prevention
(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4470-5145>

LEGAL PRINCIPLES OF THE USE OF COERCION IN THE ACTIVITIES OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE: ANALYSIS OF FOREIGN EXPERIENCE

The article examines the legal principles of the use of coercion in the activities of the National Police of Ukraine, namely the analysis of foreign experience. It is determined that the analysis of foreign experience of Germany, Great Britain, France and Georgia shows that the legal foundations of the use of coercion by the police are based on clear regulatory rules, the principle of proportionality and accountability. In Germany, the emphasis is on federal regulation and strict control over the observance of human rights. In Great Britain, the principle of “minimum necessary force” and a system of independent

public control are decisive. France stands out for its detailed regulation of procedures and significant attention to preventive measures. Georgia demonstrates the success of implementing deep police reforms, which contributed to the growth of public trust. For Ukraine, the adaptation of the best practices of these models can become an important foundation for improving the legal principles of the activities of the National Police. This includes strengthening legislative clarity, introducing effective control mechanisms, consolidating the principle of proportionality as a key and increasing the level of professional training of personnel. The application of international standards, together with the consideration of foreign experience, will contribute to strengthening the balance between ensuring public order and protecting human rights, which is an important element of the democratic development of the country's law enforcement system.

Key words: foreign experience, coercion, administrative coercion, National Police of Ukraine, law enforcement agencies.

Надіслано до редколегії 01.09.2025
Рекомендовано до публікації 13.10.2025
Опубліковано 21.11.2025